

Muş Alparslan Üniversitesi Öğrencilerinin Konuşma Becerisine İlişkin Tutumları

The Attitude Of Muş Alparslan University Students Regarding Speech Skills

Dr. Öğr. Üyesi Bayram ARICI

Muş Alparslan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü,
ORCID: 0000-0001-7213-1331

ÖZET

Bu çalışma Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin konuşma becerilerini kullanmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Betimsel tarama yönteminin kullanıldığı araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan kişisel bilgi formu ve konuşma becerisi tutum ölçeği üç yüz kırk iki öğrenciye Google formlar aracılığıyla ulaştırılmış ve alınan veriler SPSS 27.00 paket programıyla frekans, yüzde ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin konuşma becerilerine yönelik genel olarak olumlu tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin %96,46'sının güzel ve etkili konuşmayı sevdiği, % 83,92'sinin duygu ve düşüncelerini sözlü olarak ifade etmekten hoşlandıkları, öğrencilerin % 96,49'unun kitap okumanın güzel ve etkili konuşmada yararlı olduğunu düşündükleri, % 95,91'inin de güzel ve etkili konuşmada jest ve mimiklerin önemli olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Ancak öğrencilerin % 87,14'ünün fakülte ders programlarında sözlü anlatımla ilgili derslere yer verilmesi gerektiğini düşündüğü, % 79,53'ünün güzel ve etkili konuşmak için diksiyon kurslarının yararlı olduğunu düşündükleri ve öğrencilerin % 59,36'sının da güzel ve etkili konuşmak için kursa gitmek istediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar öğrencilerin konuşmayı sevdiğini ancak fakülte ders programlarında konuşmayla ilgili derslere yer verilmesi gerektiğini ve öğrencilerin daha güzel ve etkili konuşabilmeleri için kursların açılmasının uygun olacağını göstermesi açısından önemlidir.

Anahtar Sözcükler: Üniversite öğrencisi, konuşma becerisi, konuşma tutumu.

ABSTRACT

This study was conducted to determine the attitudes of Muş Alparslan University students towards using speaking skills. In the research where descriptive scanning method was used, the personal information form and the speaking skills attitude scale, which were used as data collection tools, were delivered to three hundred and forty-two students via Google forms and the data obtained were analyzed using frequency, percentage and one-way analysis of variance (ANOVA) techniques with the SPSS 27.00 package program. It has been determined that the university students participating in the research have a generally positive attitude towards speaking skills. 96.46% of the students of Muş Alparslan University, who participated in the study voluntarily, liked to speak beautifully and effectively, 83.92% liked to express their feelings and thoughts verbally, 96.49% of the students stated that reading books is beneficial in good and effective speech. 95.91% of them thought that gestures and gestures are important in beautiful and effective speech. However, 87.14% of the students thought that lectures related to verbal expression should be included in the faculty curriculum, 79.53% thought diction courses were useful to speak beautifully and effectively, and 59.36% of the students thought that it was necessary to speak beautifully and effectively. It was determined that he wanted to go to the course. These results are important in terms of showing that students love to speak, but that there should be lectures about speaking in the faculty curriculum, and it would be appropriate to open courses so that students can speak more effectively and effectively.

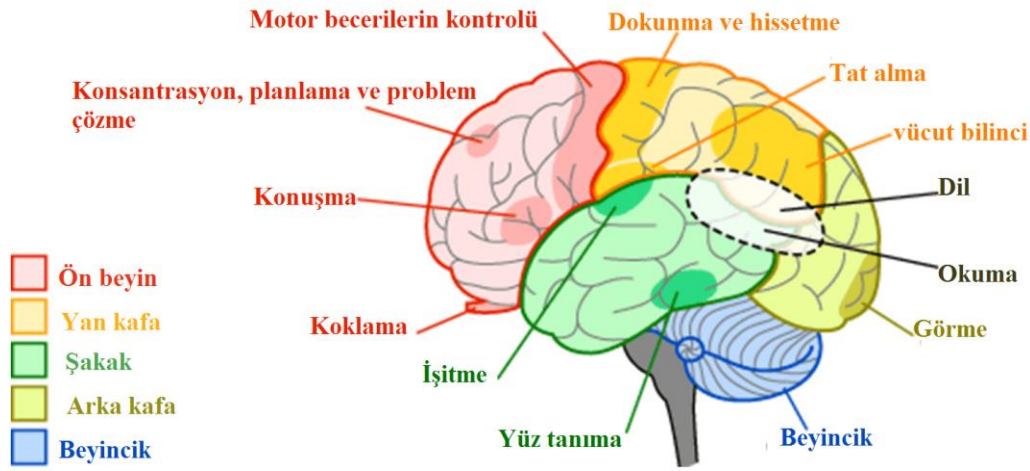
Keywords: University student, speaking skill, speaking attitude.

1. GİRİŞ

Dil, kavramları belirten göstergeler dizgesi (Saussure, 1998, s. 46), insanlar arasında anlaşmayı sağlayan bir vasıta, kendi kanunları içerisinde yaşayıp gelişen canlı bir varlık (Ergin, 2001, s.10), sürekli gelişmeye dayanan zihni bir süreç (Gülensoy, 2010, s. 32), insandan ayrılmaz bir nesne (Kıran ve Kıran, 2002, s. 23), insan, toplum ve ekini birleştiren bir bağ (Adalı, 1983, s. 31), insanların meramlarını anlatmak için kullandıkları bir sesli işaretler sistemi (Banguoğlu, 2011, s. 9) ve belirli bir grup insanın birbiriyle konuşmasını sağlayan araçların tümü (s. 67) olarak tanımlanmaktadır. Türkçe, günümüzde iki yüz elli milyonu aşan bireyin ana dilidir ve bu bakımdan dünyada beşinci sırada yer almaktadır. Türkçe, Türkiye'de ve Türkiye dışında ana dil, yabancı dil

ve ikinci dil olarak resmi okul, kurum veya sivil toplum kuruluşları tarafından öğretilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan bütün öğretim programlarında sekiz temel yetkinlik belirlemiş olup bu yetkinliklerde bütünleşmiş bilgi, beceri ve davranışlara sahip karakterde bireyler yetiştirmek amaçlanmıştır. Türkiye Yeterlilikler Çerçevesi (TYÇ) olarak tanımlanan bu yetkinliklerden birisi ana dilde iletişim yetkinliğidir. Bu yetkinlikle kavram, düşünce, görüş, duygu ve olguları hem sözlü hem de yazılı olarak ifade etme ve yorumlama (dinleme, konuşma, okuma ve yazma); eğitim ve öğretim, iş yeri, ev ve eğlence gibi her türlü sosyal ve kültürel bağlamda uygun ve yaratıcı bir şekilde dilsel etkileşimde bulunmak (MEB, 2019, s.4) hedeflenmiştir. Yani sadece Türkçe derslerinde değil bütün derslerde ana dilde iletişim yetkinliği öğrencilere kazandırılmalıdır. Türkçe dersi öğretim programında ise dinleme, konuşma, okuma, yazma becerileri belirlenen ilke ve kazanımlara göre ayrıntılı bir biçimde öğretilmektedir. Vücudun yönetim merkezi beyin olduğu için konuşma becerisini öğretmeden önce beyin bu özelliğinin ve beyindeki ilgili bölümlerin bilinmesinde fayda vardır. Beynin bölümleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1: Beynin bölümleri

(Kaynak: <https://www.examrace.com/Study-Material/Psychology/posts/Brain-Parts-YouTube-Lecture-Handouts/Brain-Parts-Image-5.png> Erişim tarihi: 01.02.2021)

Yukarıdaki şekil incelendiğinde beyindeki dil öğretimiyle ilgili bölümlerin beyin farklı bölgelerine dağıldığı görülecektir. Şakak (temporal lob) ses ve dili anlamlandırıp işleyen bölümdür. Ön beyin (frontal lob), konsantrasyon, planlama ve problem çözme ile motor becerilerin kontrolü, koklama ve konuşmadan sorumlu olan bölümdür. Yan kafa (parietal lob), tat alma, vücut bilinci, dokunma ve hissetmeden sorumludur. Arka kafa (okspital lob), görmeden sorumludur. Şakak, yan kafa ve arka kafanın birleşim noktası dil ve okumadan sorumludur. Beyincik ise duyu ve hareketlerden sorumlu olan beyin bölümüdür. Bu bölümler vücuda sinir hücreleriyle (nöron) bağlanmışlardır. Beynin bütün bölümleri birlikte hareket etmekte ve kişinin yaşamını devam ettirmesine katkıda bulunmaktadır.

Konuşma, beyindeki ilgili bölümlerin aldıkları çeşitli tepkilerin akciğerler, soluk borusu, gırtlak, ses telleri, boğaz, ağız, dil, dişler ve dudaklar aracılığıyla sese çevrilmesidir. Konuşma, kişilerin iletişim kurabilmek için ihtiyaç duyduğu temel dil becerilerinden biri (Karadoğan, 2020, s. 117), biyolojik, fizyolojik, sosyal ve psikolojik ihtiyaç (Yaman, 2012, s.33), mutabık kalınan işaretlerin ve seslerin karşısındaki zihninde anlam oluşturmasını, mesaja dönüşmesini sağlayan fiziksel ve zihinsel bir süreç (Erdem, 2014, s.181), duygu ve düşünceler ile iç içe girmiş insana özgü bir beceri (Altunkaya, 2017, s.26) olarak tanımlanmaktadır.

Konuşma kişinin bulunduğu ortamda fark edilip değer verilmesine katkıda bulunur ya da dikkate alınmamasına neden olur. Bu nedenle iyi bir konuşmanın ve konuşmacının belli başlı özellikleri vardır. İyi bir konuşmanın önce işitilebilir, akıcı, açık, esnek (Ünalın, 2003, s.17) bir ses yapısına sahip olması; gevşek, kesintili, peltek, tutuk, kekemelik, ıslıklama, atlama, değiştirme, zayıf, titreşim, ince ve kısık ses özelliklerinden uzak olması gerekir. Ayrıca etkili bir konuşmacının da fiziksel görünümü iyi, giyim kuşama tepki çekmeyecek nitelikte, dengeli solunumu, ses organlarının sağlıklı işleyişi, sesinin hızı ve kalitesi, kendisiyle barışık olması, olgun ve ağır başlılığı, dikkatli olması ve hafızasının güçlü olması (Temizyürek, Erdem ve Temizkan, 2007, s.265) gerekmektedir.

Konuşmanın günlük hayatta en çok kullanılan dil becerilerinden biri olması konuşma eğitiminin önemini daha anlaşılır hâle getirmektedir (Sevim, 2017, s. 237). Konuşma becerisinin geliştirilmesi için öğretmen tarafından hazırlanacak ve geliştirilecek etkinliklere ihtiyaç vardır (İşcan, 2017, s.427). Konuşma becerisini geliştirmek için ikna etme, eleştirel konuşma, katılımlı konuşma, tartışma, empatik konuşma, güdümlü konuşma, kavram/kelime havuzundan seçerek konuşma, serbest konuşma, yaratıcı konuşma vb. konuşma yöntem ve teknikleri kullanılabilir (Aricı, 2020, s.10).

Tutum, bireyin bir konudaki eğilimi (Göçer, 2018, s.458.), gözlenebilen, ortaya konan bir davranış değil, davranışa hazırlayıcı bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2014, s.130). Konuşma tutumu ise bireylerin kendi konuşmalarına yönelik eğilimleridir. Bireyler çoğunlukla kendilerine yönelik eleştirilere olumsuz tavır takınıp kendilerini de daha az eleştirmektedirler. Bu araştırmaya gönüllü olarak katılan Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinden de kendi konuşmalarına yönelik tutumlarını ortaya koymaları istenmiş ve elde edilen veriler analiz edilmiştir.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Muş Alparslan Üniversitesinde öğrenim gören öğrencilerinin konuşma becerilerini kullanmaya yönelik tutumlarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin ‘Konuşma Becerilerine Yönelik Tutum Ölçeği’nin ‘ilgi’ alt boyutuna yönelik tutumları nasıldır?
2. Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin ‘Konuşma Becerilerine Yönelik Tutum Ölçeği’nin ‘gereklilik’ alt boyutuna yönelik tutumları nasıldır?
3. Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin ‘ilgi’ ve ‘gereklilik’ alt boyutlarına yönelik tutumları ile öğrenim gördükleri bölüm/program değişkeni arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Bu araştırmada, geçmişte ya da hâlen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan betimsel tarama modeli (Karasar, 2011, s. 77) kullanılmıştır. Betimsel araştırmalarda üzerinde çalışılan doğal ve toplumsal olguları kontrol etme etkinliği yoktur (Sönmez ve Alacapınar, 2019, s. 48) durumun fotoğrafı çekilmeye çalışılır.

2.2. Örneklem

Araştırmanın örneklemini, Muş Alparslan Üniversitesinde öğrenim gören ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 342 öğrenci oluşturmaktadır. Mümkün olduğunca fazla fakülte çeşidine ulaşmaya çalışılmıştır. Aşağıdaki tablo 1’de araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ve öğrenci sayıları verilmiştir.

Tablo 1. Araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölümler ve öğrenci sayıları

Bölümünüz	N		Toplam	%
	Kız	Erkek		
Adalet	4	0	4	1,2%
Arap Dili ve Edebiyatı	12	4	16	4,7%
Beden Eğitimi	6	6	12	3,5%
Bilişim Teknolojileri	6	2	8	2,3%
Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	6	0	6	1,8%
Felsefe	16	3	19	5,6%
Hemşirelik	4	0	4	1,2%
Kamu yönetimi	3	1	4	1,2%
Kürt Dili ve Edebiyatı	5	3	8	2,3%
Psikoloji	6	3	9	2,6%
Sınıf Öğretmenliği	36	29	65	19,0%
Sosyoloji	14	0	14	4,1%
Tarih	33	15	48	14,0%
Türk Dili ve Edebiyatı	28	8	36	10,5%
Türkçe Öğretmenliği	57	32	89	26,0%
Toplam	236	106	342	100

Çalışmanın örneklemini oluşturan öğrencilerin 236'sı kız, 106'sı erkektir.

2.3. Veri Toplama Aracı

Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin konuşmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada Eyüp (2013) tarafından geliştirilen ölçek izin alınarak kullanılmıştır. 5'li likert tipi ölçekteki maddeler “Tamamen Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Hiç Katılmıyorum” biçiminde derecelendirilmiştir. Ölçme aracının geçerlilik yapı geçerliği için faktör analizi yapılmış, 0.000 düzeyinde KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) değeri 0.893 ve Barlett testi değeri 4.077 olarak bulunmuştur. Kaiser testi bulunan değer “1'e yaklaştıkça mükemmel, 0.50'nin altında ise kabul edilemez” biçiminde yorumlanmaktadır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği ise Barlett testi ile kontrol edilmektedir. Araştırmada kullanılan ölçeğin hem KMO değeri hem de Barlett testi değeri bakımından uygun olduğu tespit edilmiştir. Ölçek maddeleri özdeğeri 1'den büyük olan 7 faktör altında toplanmış, faktör ortak varyansları ise 0.214 ile 0.955 arasında değişmektedir. Faktörlerin açıkladıkları varyans yüzdeleri 32.084 ve 43.694 olarak bulunmuştur. İki faktörün toplam varyansı % 65.778'dir. Birinci faktörde 23, ikinci faktörde ise 6 madde yer almıştır. 29 maddeden oluşan ‘Konuşma Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği’ güvenilirliği (Cronbach-alfa 0.747) olan bir ölçektir.

2.4. Verilerin Analizi

Ölçekten elde edilen puanlar bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde SPSS 16.0 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin yorumlanmasında frekans (f), yüzde (%), bağımsız gruplar t Testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) teknikleri kullanılmıştır.

2.5. Etik Kurul İzni

Bu araştırmanın yapılmasına Muş Alparslan Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu tarafından 29/05/2020 tarih ve 19 sayılı karar ile onay verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Konuşma Becerisinin İlgili Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin ‘Konuşma Becerisine Yönelik Tutum Ölçeği’ne verdikleri cevaplar, Tablo 2’de sunulmuştur. Ölçeğin faktör analizi sonucunda iki boyuttan oluştuğu belirlenmiş olup 23 maddeden oluşan birinci boyut “ilgi”, 6 maddeden oluşan ikinci boyut ise “gereklilik” olarak adlandırılmıştır.

Aşağıdaki tabloda Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin konuşma becerisinin ‘ilgi’ alt boyutuna ilişkin tutumlarının frekans ve yüzde değerleri gösterilmiştir.

Tablo 4. Üniversite Öğrencilerinin ‘İlgi’ Alt Boyutuna Yönelik Tutumlarının Frekans ve Yüzde Değerleri

Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri									
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1-İstediklerimi tam olarak anlatamadığım için kendimi sözlü olarak ifade etmeyi sevmiyorum.	26	7,60	50	14,62	37	10,82	149	43,57	80	23,39
2-Daha samimi olduğu için kendimi sözlü olarak ifade etmeyi seviyorum.	112	32,75	172	50,29	30	8,77	24	7,02	4	1,17
3-Yanlış anlaşılacağıma düşündüğüm için konuşmayı sevmiyorum.	13	3,80	36	10,53	37	10,82	176	51,46	80	23,39
4-Konuşurken heyecanlandığım için kendimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanmıyorum.	22	6,43	46	13,45	40	11,70	167	48,83	67	19,59
5-Düşüncelerimizi ifade etmekte en etkili yolun sözlü anlatım olduğunu düşünüyorum.	111	32,46	155	45,32	36	10,53	35	10,23	5	1,46
6-Kendimi sözlü olarak ifade etmek beni rahatlatıyor.	113	33,04	173	50,58	30	8,77	21	6,14	5	1,46
7-Kendimi sözlü olarak ifade etmede yeterli olduğumu düşünmüyorum.	26	7,60	91	26,61	57	16,67	114	33,33	54	15,79
8-Kendimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanmıyorum.	10	2,92	32	9,36	31	9,06	170	49,71	99	28,95
9-Duygu ve düşüncelerimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanıyorum.	99	28,95	188	54,97	30	8,77	20	5,85	5	1,46
10-Güzel ve etkili konuşsam sosyal hayatta itibarımın artacağını düşünüyorum.	129	37,72	151	44,15	26	7,60	29	8,48	7	2,05
11-Hata yapmaktan çekindiğim için sözlü anlatımdan hoşlanmıyorum.	19	5,56	44	12,87	38	11,11	159	46,49	82	23,98
12-Kendimi sözlü olarak ifade etmek bana güven veriyor.	106	30,99	189	55,26	29	8,48	10	2,92	8	2,34
13-Sözlü anlatım konulu tartışmaların yapıldığı ortamlarda bulunmaktan zevk alırım.	78	22,81	168	49,12	67	19,59	16	4,68	13	3,80
14-Kendimi sözlü olarak ifade etmek beni rahatsız ediyor.	8	2,34	25	7,31	27	7,89	188	54,97	94	27,49
15-Topluluk karşısında konuşmayı sevmiyorum.	33	9,65	68	19,88	84	24,56	113	33,04	44	12,87
16-Konuşurken kendimi daha özgür hissediyorum.	85	24,85	195	57,02	39	11,40	20	5,85	3	0,88
17-Güzel ve etkili konuşmayı seviyorum.	164	47,95	166	48,54	9	2,63	2	0,58	1	0,29
18-Kelime hazinem güzel ve etkili konuşabilmem için yeterli olduğunu düşünüyorum.	37	10,82	121	35,38	96	28,07	76	22,22	12	3,51
19-Kütüphanedeki sözlü anlatımla ilgili kitap ve yayınlar ilgimi çekiyor.	41	11,99	154	45,03	78	22,81	56	16,37	13	3,80

20-Boş vakitlerimde sözlü anlatımla ilgili ürünlerle ilgilenmekten zevk alıyorum.	40	11,70	149	43,57	76	22,22	61	17,84	16	4,68
21-Üniversiteye başladıkdan sonra konuşma üslubuma daha fazla özen gösteriyorum.	129	37,72	156	45,61	23	6,73	30	8,77	4	1,17
22-Güzel ve etkili konuşmanın mesleki anlamda beni diğer meslektaşlarımdan/arkadaşlarımdan farklı kıldığını düşünüyorum.	138	40,35	144	42,11	35	10,23	23	6,73	2	0,58
23-Tanımadığım insanlarla konuşmak yerine yazılı iletişim kurmayı tercih ediyorum.	25	7,31	62	18,13	54	15,79	150	43,86	51	14,91

Tablo 4 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin en çok olumlu tutum gösterdikleri madde “*Güzel ve etkili konuşmayı seviyorum*” ifadesidir. Öğrencilerin % 96,49’u bu madde için olumlu tutum belirtirken % 0,87’si olumsuz tutum belirtmiş, % 2,63’ü ise kararsız kaldıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin olumlu tutum gösterdikleri diğer önemli madde ise “*Kendimi sözlü olarak ifade etmek bana güven veriyor.*” maddesidir. Bu maddeye öğrencilerin % 86,25’i olumlu % 5,26’sı olumsuz tutum sergilerken % 8,48’i kararsız bir tutum sergilemişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 83,92’si “*Duygu ve düşüncelerimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanıyorum.*” maddesine; 83,62’si “*Kendimi sözlü olarak ifade etmek beni rahatlatıyor.*” maddesine ve öğrencilerin % 83,33’ü de “*Üniversiteye başladıktan sonra konuşma üslubuma daha fazla özen gösteriyorum.*” maddesine yüksek oranlarda olumlu tutum belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 81,87’si “*Güzel ve etkili konuşursam sosyal hayatta itibarımın artacağını düşünüyorum.*” maddesine ve yine öğrencilerin % 81,87’si “*Konuşurken kendimi daha özgür hissediyorum.*” maddesine olumlu tutum belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 77,78’i “*Düşüncelerimizi ifade etmekte en etkili yolun sözlü anlatım olduğunu düşünüyorum.*” maddesine ve yine öğrencilerin % 71,93’ü de “*Sözlü anlatım konulu tartışmaların yapıldığı ortamlarda bulunmaktan zevk alırım.*” maddesine olumlu tutum belirtmişlerdir. Öğrencilerinin en az olumlu tutum gösterdikleri madde “*Kelime hazinem güzel ve etkili konuşabilmem için yeterli olduğunu düşünüyorum.*” ifadesidir. Öğrencilerin % 46,2’si bu madde için olumlu, % 25,73’ü olumsuz, tutum bildirirken % 28,07’i ise kararsız kalmışlardır. Öğrencilerin % 55,27’si “*Boş vakitlerimde sözlü anlatımla ilgili ürünlerle ilgilenmekten zevk alıyorum.*” maddesi için olumlu, % 22,52’si olumsuz, tutum bildirirken % 22,22’si ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin en az olumlu tutum belirttikleri maddelerden bir diğeri de “*Kütüphanedeki sözlü anlatımla ilgili kitap ve yayınlar ilgimi çekiyor.*” maddesidir. Bu maddeye öğrencilerin % 57,02’si olumlu, % 22,52’si olumsuz tutum belirtirlerken % 22,2’ise kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Bu maddelere verilen cevaplar, sözlü anlatıma yönelik ürünlerin üniversite öğrencilerinin ilgilerini daha az çektiğini göstermektedir. Araştırmaya gönüllü olarak katılan öğrencilerin % 34,21’i “*Kendimi sözlü olarak ifade etmede yeterli olduğumu düşünmüyorum.*” şeklinde tutum belirtirken öğrencilerin % 29,53’ü “*Topluluk karşısında konuşmayı sevmiyorum.*” biçiminde tutum belirtmişlerdir. Öğrencilerin % 19,88’i “*Konuşurken heyecanlandığım için kendimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanmıyorum.*” biçiminde tutum belirtirken % 18,43’ü de “*Hata yapmaktan çekindiğim için sözlü anlatımdan hoşlanmıyorum.*” biçiminde tutum belirtmişlerdir.

% 14,33’ü “*Yanlış anlaşılacağımı düşündüğüm için konuşmayı sevmiyorum.*” biçiminde tutum belirtirken, % 12,28’i “*Kendimi sözlü olarak ifade etmekten hoşlanmıyorum.*” biçiminde ve öğrencilerin 9,65’i “*Kendimi sözlü olarak ifade etmek beni rahatsız ediyor.*” biçiminde tutum belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 25,44’ü “*Tanımadığım insanlarla konuşmak yerine yazılı iletişim kurmayı tercih ediyorum.*” biçiminde tutum belirtmişlerdir.

3.2. Konuşma Becerisinin Gerekliklik Alt Boyutuna İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda ise öğrencilerin konuşma becerisinin ‘gereklilik’ alt boyutuna ilişkin tutumlarının frekans ve yüzde değerleri gösterilmiştir.

Tablo 5. Üniversite Öğrencilerinin Gereklilik Alt Boyutuna Yönelik Tutumlarının Frekans ve Yüzde Değerleri

Ölçek Maddeleri	Cevap Seçenekleri									
	Tamamen Katılıyorum		Katılıyorum		Kararsızım		Katılmıyorum		Hiç katılmıyorum	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
24-Fakülte ders programlarında sözlü anlatımla ilgili derslere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.	154	45,03	144	42,11	26	7,60	13	3,80	5	1,46
25-Güzel ve etkili konuşmak için diksiyon kurslarının yararlı olduğunu düşünüyorum.	142	41,52	130	38,01	53	15,50	16	4,68	1	0,29
26-Kitap okumanın güzel ve etkili konuşmada yararlı olduğunu düşünüyorum.	231	67,54	99	28,95	8	2,34	3	0,88	1	0,29
27-Güzel ve etkili konuşmak için kursa gitmek istiyorum.	90	26,32	113	33,04	73	21,35	55	16,08	11	3,22
28-Güzel ve etkili konuşmada ses tonunun önemli olduğunu düşünüyorum.	188	54,97	131	38,30	15	4,39	6	1,75	2	0,58
29-Güzel ve etkili konuşmada jest ve mimiklerin önemli olduğunu düşünüyorum.	199	58,19	129	37,72	10	2,92	2	0,58	2	0,58

Yukarıdaki Tablo 5’e göre “*Kitap okumanın güzel ve etkili konuşmada yararlı olduğunu düşünüyorum.*” maddesine öğrencilerin % 96,49’u, “*Güzel ve etkili konuşmada jest ve mimiklerin önemli olduğunu düşünüyorum.*” maddesine öğrencilerin % 95,91’i, “*Güzel ve etkili konuşmada ses tonunun önemli olduğunu düşünüyorum.*” maddesine öğrencilerin % 93,27’si ve “*Fakülte ders programlarında sözlü anlatımla ilgili derslere yer verilmesi gerektiğini düşünüyorum.*” maddesine de öğrencilerin % 87,14’ü olumlu tutum belirtmişlerdir.

“*Güzel ve etkili konuşmanın mesleki anlamda beni diğer meslektaşlarımdan/arkadaşlarımdan farklı kıldığını düşünüyorum.*” maddesine öğrencilerin % 82,46’sı, “*Güzel ve etkili konuşmak için diksiyon kurslarının yararlı olduğunu düşünüyorum.*” maddesine öğrencilerin % 79,53’ü, “*Güzel ve etkili konuşmak için kursa gitmek istiyorum*” maddesine öğrencilerin % 59,36’sı olumlu tutum belirtmişlerdir.

3.3. Öğrenim Görülen Bölüm/Program Değişkenine İlişkin Bulgular

Öğrenim görülen bölüm/programın ‘Konuşma Becerisine Yönelik Tutum Ölçeğinin ‘ilgi’ alt boyutu ve “gereklilik” alt boyutu üzerindeki etkisini belirlemek için yapılan tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6. İlgi ve Gereklilik Alt Boyutlarına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) Testi Sonuçları

		N	X	SS	F	P
Ortalama_ilgi	Adalet	4	3,0435	,21594	1,667	,061
	Arap Dili ve Edebiyatı	16	3,2609	,21535		

	Beden Eğitimi	12	3,4239	,46278		
	Bilişim Teknolojileri	8	3,1196	,29189		
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	6	3,2319	,19183		
	Felsefe	19	3,4119	,34914		
	Hemşirelik	4	3,3804	,08963		
	Kamu yönetimi	4	3,1957	,04348		
	Kürt Dili ve Edebiyatı	8	3,2826	,20260		
	Psikoloji	9	3,3333	,39371		
	Sınıf Öğretmenliği	65	3,3144	,27420		
	Sosyoloji	14	3,4130	,30207		
	Tarih	48	3,3995	,27668		
	Türk Dili ve Edebiyatı	36	3,4130	,30470		
	Türkçe Öğretmenliği	89	3,2662	,31617		
	Toplam	342	3,3249	,30375		
	Adalet	4	3,7500	,86603		
	Arap Dili ve Edebiyatı	16	4,2500	,87560		
	Beden Eğitimi	12	4,1389	,47585		
	Bilişim Teknolojileri	8	3,9167	,45426		
	Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi	6	4,3056	,26701		
	Felsefe	19	4,3596	,41300		
	Hemşirelik	4	3,9167	,39675		
Ortalama_gereklilik	Kamu yönetimi	4	4,4167	,48113	1,079	,376
	Kürt Dili ve Edebiyatı	8	4,1875	,36119		
	Psikoloji	9	4,0741	,39185		
	Sınıf Öğretmenliği	65	4,2308	,61639		
	Sosyoloji	14	4,3452	,51251		
	Tarih	48	4,3438	,55481		
	Türk Dili ve Edebiyatı	36	4,3241	,45065		
	Türkçe Öğretmenliği	89	4,3333	,47805		
	Toplam	342	4,2744	,53656		

Tablo 6 incelendiğinde öğrenim gördüğü bölüm/program değişkenine göre konuşma becerisine yönelik tutum ölçeğinin ilgi ve gereklilik alt boyutlarında bölüm/programlara göre öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin konuşma becerilerini kullanmaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılmış olup öğrencilerden Google formlar aracılığıyla kendilerine gönderilen 'Konuşma Becerilerine Yönelik Tutum Ölçeği'ni cevaplandırmaları istenmiştir.

Araştırmaya takılan öğrencilerin % 96,49'u güzel ve etkili konuşmayı sevdiğini, % 86,25'i kendilerini sözlü olarak ifade etmenin kendilerine güven verdiğini, % 83,92'si duygu ve düşüncelerini sözlü olarak ifade etmekten hoşlandıklarını, % 83,62'si kendilerini sözlü olarak ifade etmenin onları rahatlattığını, % 83,33'ü üniversiteye başladıktan sonra konuşma üsluplarına daha fazla özen gösterdiklerini belirtmişlerdir. Araştırmaya katılan öğrencilerin % 81,87'si güzel ve etkili konuşurlarsa sosyal hayatta itibarlarının artacağını düşünmekte, % 81,87'si konuşurken kendilerini daha özgür hissettikleri, % 77,78'i düşüncelerini ifade etmekte en etkili yolun sözlü anlatım olduğunu düşündüklerini, % 71,93'ü de sözlü anlatım konulu tartışmaların yapıldığı ortamlarda bulunmaktan zevk aldıklarını ifade etmişlerdir.

Öğrencilerinin % 55,27'si boş vakitlerinde sözlü anlatımla ilgili ürünlerle ilgilenmekten zevk aldıklarını belirtirken, % 46,2'si kelime hazinelerinin güzel ve etkili konuşabilmeleri için yeterli olduğunu düşünürken, % 57,02'si kütüphanedeki sözlü anlatımla ilgili kitap ve yayınların ilgilerini çektiğini belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 96,49'unun kitap okumanın güzel ve etkili konuşmada yararlı olduğunu düşündüğü, % 95,91'inin güzel ve etkili konuşmada jest ve mimiklerin önemli olduğunu düşündüğü, % 93,27'sinin güzel ve etkili konuşmada ses tonunun önemli olduğunu düşündüğü, % 87,14'ünün fakülte ders programlarında sözlü anlatımla ilgili derslere yer verilmesi gerektiğini düşündüğü, 82,46'sının güzel ve etkili konuşmanın mesleki anlamda kendilerini diğer meslektaşlarından/arkadaşlarından farklı kıldığını düşündükleri, % 79,53'ünün güzel ve etkili konuşmak için diksiyon kurslarının yararlı olduğunu düşündükleri ve % 59,36'sının da güzel ve etkili konuşmak için kursa gitmek istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca bölüm/programlara göre öğrencilerin tutumları arasında anlamlı bir fark bulunmadığı tespit edilmiştir.

Öğrencilerin kendi konuşmalarını etkili ve güzel olarak değerlendirirken büyük çoğunluğunun fakültede sözlü anlatımla ilgili derslere yer verilmesini ve diksiyon kursları açılarak bu kurslara katılmak istediklerini belirtmeleri oldukça düşündürücüdür. Bu durum öğrencilerin kendi konuşmalarını etkili, güzel olarak görmelerinin sadece buldukları bölge/çevrede mümkün olduğunu farklı bölge/çevrelere gittiklerinde ise durumun değişeceği düşüncesini ortaya çıkarmaktadır. Öğrencilerin bu ikilemden kurtulmaları bütün derslerde konuşma becerisinin gelişimine yönelik etkinliklerin yapılmasına bağlıdır. Bu sorunun çözümü için farklı öğretim kademelerinde ve diğer dil becerilerinin öğretiminde drama tekniklerinin kullanılması (Maden, 2011, s.36), görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinin kullanılması (Orhan Kırbaş ve Topal, 2012) gerekir. Ayrıca öğrencilere topluluk karşısında konuşmalar yaptırılırsa öğrencilerin topluluk karşısında yaşadıkları kaygıların giderilip yerel ağızla yaptıkları konuşmaların düzeltilmesine, anlatımdaki yetersizlerinin giderilmesine (Büyükikiz ve Hasırcı, 2013, s.61) katkıda bulunulacaktır. Öğrencilerin topluluk karşısında konuşma kaygılarının azaltılması için öğretmenlerce daha çok motive edilmeleri, değişik etkinliklerle bu konuda pratik yapılarak konuya olan hâkimiyet ve alan bilgisinin önemi ile ilgili bilinçlendirilmeleri gerekir (İşcan ve Karagöz, 2016, s.202).

Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin konuşma sorunları ilk ve ortaöğretim sürecinde özellikle Sınıf, Türkçe ve Türk Dili ve Edebiyatı öğretmenleri tarafından çözülmeli, öğretmenler öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmeye yönelik etkinliklere daha fazla yer vermelidir (Eyüp, 2013, s.110). Unutulmamalıdır ki ilköğretimde konuşma becerisini geliştirme fırsatı bulamayan öğrenci konuşmayla ilgili tüm engelleyici unsurlarını olduğu gibi bir üst öğrenim kademesine taşımaktadır (Sevim ve Gedik, 2014, s.388). Burada dikkat edilmesi gereken ilk husus, bireyin konuşma eğitimine ömür boyu ihtiyaç duyması ve bu konuda bilinçlendirilmesidir (Karahana, 2015, s.43).

Dolayısıyla Muş Alparslan Üniversitesi öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesine yönelik olarak aşağıdaki çalışmaların yapılması gerekmektedir:

- Öğrencilere yönelik diksiyon kursları açılmalıdır.
- Sadece Türk dili derslerinde değil bütün derslerde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirecek etkinlikler yapılmalıdır.
- Derslerde ağız özelliklerini yansıtan konuşmalara yer verilmemelidir.
- Fakültelerde Türk dili dersinden başka sözlü anlatım dersleri de açılmalıdır.
- Öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirebilecekleri sosyal etkinlik, sempozyum vb. çalışmalara ağırlık verilmelidir.

KAYNAKÇA

Adalı, O. (1983). Anadili olarak Türkçe öğretimi üstüne. Dil Öğretimi Özel Sayı Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi, 47(379), 31-35.

Altunkaya, H. (2017). Konuşma İle İlgili Temel Kavramlar. Ahmet Akçay & Sami Baskın (Ed.), Etkinliklerle Hafta Hafta Konuşma Eğitimi içinde (s. 25-56). Ankara: Anı.

Arıcı, B. (2020). Etkinliklerle Türkçe öğretimi. Ankara: İKSAD.

- Banguoğlu, T. (2011). Türkçenin grameri. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Büyükikiz, K., & Hasırcı, S. (2013). Ana dili öğretiminde konuşma becerisinin yeri. *Okuma Yazma Eğitimi Araştırmaları*, 1(1), 57-63.
- Erdem, İ. (2014). Konuşma Eğitimi: Kuram, Uygulama, Ölçme ve Değerlendirme. Güzel, Abdurrahman, & Karatay, Halit (Ed.), *Türkçe Öğretimi El Kitabı* içinde (s.181-220). Ankara: Pegem Akademi.
- Ergin, M. (1998). Türk Dil Bilgisi. Bayrak, İstanbul.
- Eyüp, B. (2013). Üniversite öğrencilerinin konuşma becerilerini kullanmaya yönelik tutumları. *Milli Eğitim Dergisi*, 43(197), 95-113.
- Gülensoy, T. (2010). *Türkçe el kitabı*. Akçağ Yay., Ankara.
- İşcan, A., & Karagöz, B. (2016). Türkçe Öğretmeni Adaylarının Konuşma Kaygılarının İncelenmesi Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3), 193-206.
- İşcan, A. (2017). Konuşma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Etkinlikler ve Uygulamalar. Ahmet Akçay & Sami Baskın (Ed.), *Etkinliklerle Hafta Hafta Konuşma Eğitimi* içinde (s. 425-436). Ankara: Anı.
- Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2014). *Dünden bugüne insan ve insanlar: Sosyal psikolojiye giriş*. Evrim.
- Karadoğan, A. (2020). Konuşma Eğitimi. Adem İşcan & Sami Baskın (Ed.), *Türkçe Eğitimi* içinde (s. 117-183). Ankara: Nobel.
- Karahan, B. Ü. (2015). Türkçe öğretmen adaylarının konuşma eğitimine yönelik tutumları (Kars ili örneği). *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 38-45.
- Kıran, Z., & Kıran, A. (2002). *Dilbilime giriş*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Maden, S. (2011). Rol kartlarının konuşma eğitimindeki başarı ve tutum üzerine etkisi. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2(2), 23-38.
- MEB. (2019). İlköğretim Türkçe dersi öğretim programı (1-8. Sınıflar). Ankara: MEB.
- Orhan, S., Kırbaş, A., & Topal, Y. (2012). Görsellerle desteklenmiş altı şapka düşünme tekniğinin öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmesine etkisi. *Electronic Turkish Studies*, 7(3).
- Porzig, W. (2003). Dil Denen Mucize (2. Baskı)(Çev.: Prof. Dr. Vural Ülkü). Ankara: TDK.
- Saussure, F. D. (1998). Genel Dilbilim Dersleri (Çev. Berke Vardar). İstanbul: Multilingual.
- Sevim, O. (2017). Konuşma İlkeleri ve Konuşmacı Özellikleri. Ahmet Akçay & Sami Baskın (Ed.), *Etkinliklerle Hafta Hafta Konuşma Eğitimi* içinde (s. 235-254). Ankara: Anı.
- Sevim, O., & Gedik, M. Ortaöğretim öğrencilerinin konuşma kaygılarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, (52).
- Temizyürek, F., Erdem, İ., Temizkan, M. (2007). *Konuşma eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Ünalın, Ş. (2003). *Kişisel gelişim teknikleriyle sözlü anlatım*. Ankara: Nobel.
- Yaman, E. (2012). *Doğru güzel ve etkili konuşma sanatı*. Ankara: Akçağ.
- <https://www.examrace.com/Study-Material/Psychology/posts/Brain-Parts-YouTube-Lecture-Handouts/Brain-Parts-Image-5.png> Erişim tarihi: 01.03.2021